
DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 1

Podobnosti ve výpovědích mě přesvědčili, že si podezřelí vzájemně poskytují alibi.

1 bod

1 Která z následujících úprav odstraní pravopisnou chybu z výchozího textu?

- A) když místo *mě* napíšeme *mně*
- ☒ B) když místo *přesvědčili* napíšeme *přesvědčily*
- C) když místo *podezřelí* napíšeme *podezřelý*
- D) když místo *vzájemně* napíšeme *vzájemě*

Zdůvodnění

- Zájmeno *já* má ve 4. pádě tvar *mě*, případně tvar *mne*.
- Pokud je podmět rodu ženského v čísle množném (*podobnosti*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*přesvědčily*).
- Zpodstatnělé přídavné jméno *podezřelý* se skloňuje podle vzoru *mladý* (*podezřelí si poskytují* jako *mladí si poskytují*).
- Příslovce *vzájemně* je odvozeno od přídavného jména *vzájemný*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–4

TEXT 1

- (1) Když na pavouka sedne blues, tak přestane tkát síť,
zaleze si do kouta a pláče jako dítě,
vybrečí se, vysmrká se do mušího křídla
a pustí se s novou vervou do shánění jídla.
- (2) Když na velrybu sedne blues, tak ponoří se ke dnu,
a když to není zrovna v lednu, klidně si k ní sednu,
polechtám ji bublinkama, poplácám po hřbetě
a je opět spokojená v tom velrybím světě.
- (3) Když na kudlanku sedne blues, no, snad to zpívat mohu,
vyšplhá se na kytku a pomodlí se k bohu,
ledva co se vyzpovídá, zanechá hřích hříchem
a zamoří paseku svým nakažlivým smíchem.
- (4) Když na papouška sedne blues, tak vykašle se na zob
a pod zobák si zanáává v rámci slovních zásob
a pak se vrhne na mrkvičku, pokud jsme mu dali,
a zase je to ten papoušek, tak jak jsme ho znali.
- (5) Když na člověka sedne blues a všechno na něj padá,
zakoupí si láhev vína a tklivé písně skládá,
smutek ho však nepřestane pod srdíčkem bodat,
dokud se mu nepodaří aspoň jednu prodat,
dokud se mu nepodaří aspoň jednu prosadit.

Vysvětlivka: *blues* – melancholická pomalá skladba, v textu přeneseně smutek

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

TEXT 2

Epifora – poslední slovo (případně poslední slovní spojení) z jednoho verše se opakuje na konci bezprostředně následujícího verše.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

- A) Epifora se vyskytuje jak ve třetí, tak ve čtvrté části textu.
- ☒ B) Epifora se nevyskytuje ani ve třetí, ani ve čtvrté části textu.
- C) Epifora se vyskytuje ve třetí, nikoli však ve čtvrté části textu.
- D) Epifora se vyskytuje ve čtvrté, nikoli však ve třetí části textu.

Zdůvodnění

Ani ve třetí, ani ve čtvrté části TEXTU 1 se nevyskytuje úsek, v němž by se poslední slovo (resp. poslední slovní spojení) z jednoho verše opakovalo na konci bezprostředně následujícího verše.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- ☒ A) Skutečnost, že pavouk přestane tkát síť, je důsledkem smutku, který v danou chvíli pavouk pociťuje.
- B) Osoba promlouvající v textu si je vědoma toho, že velryba propadá smutku jen v jiných měsících než v lednu.
- C) Po zpovědi ze svých hříchů, mezi něž patří šplhání na květinu a utápění se ve smutku, se kudlanka rozesmála.
- D) Papoušek začíná ve chvílích smutku reprodukovat některé nadávky, které odposlouchal od osoby promlouvající v textu.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti A) dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny zeleně.

1 bod

4 Která z následujících možností nejlépe vystihuje TEXT 1?

- ☒ A) Jde o umělecký text, z jehož páté části vyplývá: Smutek nezažene skládání písní, ale až to, že se výsledek této tvůrčí činnosti podaří prodat či prosadit.
- B) Jde o neumělecký text, z jehož páté části vyplývá: Smutek nezažene skládání písní, ale až to, že se výsledek této tvůrčí činnosti podaří prodat či prosadit.
- C) Jde o umělecký text, z jehož páté části vyplývá: Smutek zmizí díky skládání písní bez ohledu na to, zda se podaří výsledek této tvůrčí činnosti prodat či prosadit.
- D) Jde o neumělecký text, z jehož páté části vyplývá: Smutek zmizí díky skládání písní bez ohledu na to, zda se podaří výsledek této tvůrčí činnosti prodat či prosadit.

Zdůvodnění

Jde o poezii (tj. veršovaný umělecký text s funkcí estetickou, což dokládají například užití jazykové prostředky). Pravdivost tvrzení ohledně páté části textu dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny modře.

5 Přiřadte k jednotlivým tvrzením (5.1–5.3) odpovídající souvětí (A–E).

(Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

- 5.1 Toto souvětí se skládá ze dvou vět: ta druhá rozvíjí sloveso z první věty. _____
- 5.2 Toto souvětí se skládá ze tří vět: ta třetí rozvíjí sloveso z druhé věty. _____
- 5.3 Toto souvětí se skládá ze tří vět: ta třetí rozvíjí podstatné jméno z druhé věty. _____
- A) Můžete klidně přijet i se psem, ale nesmí nic rozbít, hlavně ne tu vázu po babičce.
- B) Když ho potkala, snažila se mu během rozhovoru vysvětlit, proč ho tehdy opustila.
- C) Podobáš se bratrovi, který je hodně tvrdohlavý člověk, tudíž se obávám problémů.
- D) Kdykoli pokazila nějaký test, zdál se jí v noci strašný sen, že padá do temné propasti.
- E) Máma na konci měsíce rozhodne, jestli se pojede k moři, nebo na hory jako obvykle.

Řešení a zdůvodnění

- 5.1 E)
Toto souvětí se skládá ze dvou vět: první věta je hlavní (*Máma na konci měsíce rozhodne*) a druhá věta je vedlejší (*jestli se pojede k moři, nebo na hory jako obvykle*). Druhá věta rozvíjí sloveso z první věty (co máma rozhodne?).
- 5.2 B)
Toto souvětí se skládá ze tří vět: první věta je vedlejší (*Když ho potkala*), druhá věta je hlavní (*snažila se mu během rozhovoru vysvětlit*) a třetí věta je vedlejší (*proč ho tehdy opustila*). Třetí věta rozvíjí sloveso z druhé věty (co se mu snažila vysvětlit?).
- 5.3 D)
Toto souvětí se skládá ze tří vět: první věta je vedlejší (*Kdykoli pokazila nějaký test*), druhá věta je hlavní (*zdál se jí v noci strašný sen*) a třetí věta je vedlejší (*že padá do temné propasti*). Třetí věta rozvíjí podstatné jméno z druhé věty (jaký sen?).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

okurkový	okradený	omrzlý	ohrožený
očarovaný	okamžitý	obezřetný	okřídlený
otlačený	odeslaný	olejový	opečený

6 Vypište z výchozího textu tři slova, z nichž každé obsahuje jak předponu o-, tak kořen složený ze tří hlásek.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Řešení a zdůvodnění

- Slovo *očarovaný* obsahuje předponu o- a kořen *čar*.
- Slovo *omrzlý* obsahuje předponu o- a kořen *mrz*.
- Slovo *opečený* obsahuje předponu o- a kořen *peč*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–11

(1) V jižní Francii, asi 25 kilometrů severovýchodně od města Nîmes, leží Pont du Gard (Gardský most). Je vysoký 49 metrů a skládá se ze tří řad kamenných oblouků umístěných nad sebou: dolní patro je tvořeno šesti oblouky, v tom prostředním je jich jedenáct a horní patro, jímž je veden vodovod, čítá třicet pět oblouků.

Za toto mistrovské dílo vděčíme starým Římanům, jimž tehdy celá oblast patřila. Pont du Gard byl součástí akvaduktu¹, dlouhého téměř 50 kilometrů, který přiváděl vodu do Nîmes. Mnohé zdroje uvádějí, že most byl postaven roku 19 př. n. l. Někteří historici však tvrdí, že stavba takových technických kvalit patří do pozdějšího období, a tak vznik mostu datují mezi roky 40 a 60 n. l.

(2) Slavná památka na stráních nad řekou Gardon byla postavena tzv. suchou cestou: bez použití malty se na sebe kladly kamenné, nijak neupravované bloky, tudíž z oblouků vyčnívají kusy kamenů. Tyto vystupující části budí dojem, že Pont du Gard nebyl dokončen, nejspíš však byly důležité pro údržbu tohoto mostu. Voda v celé oblasti je totiž bohatá na minerály. Časem se proto ve vodovodu nahromadilo velké množství usazenin, které se musely odstraňovat. K výčnělkům se patrně upevňovalo lešení pro čističe kanálu.

Město Nîmes mělo za dob Římanů kolem 50 000 obyvatel. Odborníci spočítali, že akvadukt byl tehdy schopen zásobit každého obyvatele Nîmes asi 400 litry vody denně. Voda přiváděná do městské nádrže byla potrubím distribuována do soukromých domů a veřejných míst, takže se lidé mohli potěšit i koupelí. Římské akvadukty tedy mj. zlepšily hygienické podmínky ve městech.

(3) Pont du Gard kombinuje eleganci s funkčností. V roce 1985 byl zapsán na seznam světového dědictví UNESCO a dodnes patří, stejně jako o něco proslulejší Eiffelova věž, k nejnavštěvovanějším památkám Francie.

¹ spádový vodovod zajišťující zásobování měst vodou

(kol. autorů, Divy světa, upraveno)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
7.1 Počátečním bodem celého akvaduktu, jehož prostřednictvím bylo město Nîmes zásobováno vodou, byl Pont du Gard.	☐	☒
7.2 V době, kdy oblast na jihu Francie patřila Římanům, bylo pomocí akvaduktu denně přivedeno do města Nîmes přibližně 400 litrů vody.	☐	☒
7.3 Pokud člověk půjde severovýchodním směrem od Pont du Gard, dostane se po zhruba 25 kilometrech do francouzského města Nîmes.	☐	☒
7.4 Podle mnohých zdrojů byl Pont du Gard postaven v 1. století př. n. l., podle některých historiků ale tento most vznikl až ve století následujícím.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

8 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Uvedené výrazy posuzujte ve významu, v němž jsou užity ve třetí části výchozího textu.)

- A) Výraz *památka* je významově nadřazený výrazu *Pont du Gard*, nikoli však výrazu *Eiffelova věž*.
- B) Výraz *památka* je významově nadřazený výrazu *Eiffelova věž*, nikoli však výrazu *Pont du Gard*.
- ☒ C) Výraz *Pont du Gard* je významově podřazený výrazu *památka* a výraz *památka* je významově nadřazený výrazu *Eiffelova věž*.
- D) Výraz *Pont du Gard* je významově podřazený výrazu *Eiffelova věž* a výraz *Eiffelova věž* je významově podřazený výrazu *památka*.

Zdůvodnění

Ve výchozím textu je uvedeno, že *Pont du Gard patří, stejně jako o něco proslulejší Eiffelova věž, k nejnavštěvovanějším památkám Francie*. Je tedy zřejmé, že obě tyto stavby patří mezi *památky*, tzn. výraz *památka* je nadřazený jak výrazu *Eiffelova věž*, tak výrazu *Pont du Gard*.

1 bod

- 9 **Informace č. 1:** Kusy kamenů vyčnívající z oblouků Pont du Gard byly využívány při údržbě tohoto mostu.

Informace č. 2: Římské akvadukty měly pozitivní vliv na hygienické podmínky ve městech.

Které z následujících tvrzení o výše uvedených informacích je pravdivé?

- A) Každá z těchto informací je ve výchozím textu předkládána jako zcela jistá.
- B) Žádná z těchto informací není ve výchozím textu předkládána jako zcela jistá.
- ☒ C) Na rozdíl od informace č. 1 je informace č. 2 ve výchozím textu předkládána jako zcela jistá.
- D) Na rozdíl od informace č. 2 je informace č. 1 ve výchozím textu předkládána jako zcela jistá.

Zdůvodnění

Informace č. 1 je ve výchozím textu předkládána jako ne zcela jistá. V druhé části textu je uvedeno, že *z oblouků (mostu Pont du Gard) vyčnívají kusy kamenů a že tyto vystupující části nejspíš byly důležité pro údržbu tohoto mostu*, což je následně konkretizováno (*K výčnělkům se patrně upevňovalo lešení pro čističe kanálu.*). Slova *nejspíš* a *patrně* vyjadřují pravděpodobnost, nikoli však naprostou jistotu.

Informace č. 2 je ve výchozím textu předkládána jako zcela jistá. V druhé části textu je uvedeno, že *římské akvadukty mj. zlepšily hygienické podmínky ve městech*, a to bez jakékoli pochybnosti.

10 Které z následujících tvrzení o zájmenu tučně vyznačeném ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Ze samotného tvaru *keré* je naprosto zřejmé, že toto zájmeno odkazuje ke slovu *množství* – smysl sdělení ani tvar slovesa *muset* není nutné posuzovat.
- B) Ze samotného tvaru *keré* je naprosto zřejmé, že toto zájmeno odkazuje ke slovu *usazeniny* – smysl sdělení ani tvar slovesa *muset* není nutné posuzovat.
- C) Abychom mohli určit slovo, k němuž toto zájmeno odkazuje, je nutné posoudit i tvar slovesa *muset* – teprve poté bude zřejmé, že zájmeno odkazuje ke slovu *množství*.
- D)** Abychom mohli určit slovo, k němuž toto zájmeno odkazuje, je nutné posoudit i tvar slovesa *muset* – teprve poté bude zřejmé, že zájmeno odkazuje ke slovu *usazeniny*.

Zdůvodnění

Na základě samotného tvaru zájmena *keré*, užitého v druhé části výchozího textu, není možné určit, zda toto zájmeno odkazuje ke slovu *množství*, nebo ke slovu *usazeniny*. Posoudíme-li však smysl sdělení i tvar slovesa *muset* (tj. *musely*), je zřejmé, že zájmeno *keré* odkazuje k podstatnému jménu rodu ženského užitému v čísle množném, tj. ke slovu *usazeniny*.

max. 3 body

11 Vypište z druhé části výchozího textu tři podstatná jména, která se ve všech pádech skloňují podle vzoru *píseň*.

(Výrazy *Gardon*, *Pont du Gard* a *Nîmes* neposuzujte, nejsou správným řešením. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Řešení

stráních, nádrže, koupelí

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících větných celků, zda je zapsán pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
12.1 Jeho poměrně osobitý humor ji při prvním setkání skutečně okouznil.	☒	☐
12.2 Vzpomínkou na čas strávený s dědou je herbář s vylisovanými pomněnkami.	☒	☐
12.3 Bloudil jsem tím cizým nevlídným městem snad půl dne, než jsem konečně našel ubytovnu.	☐	☒
12.4 Na displeji se zobrazily desítky nepřijatých hovorů, které přišly z neznámého telefonního čísla.	☒	☐

Zdůvodnění

Přídavné jméno *cizí* se skloňuje podle vzoru *jarní* (*cizím městem* jako *jarním městem*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 13

Dokumenty jsem poslala na e-mailovou adresu pracovníka ***** za organizaci výběrového řízení. Ihned po pohovoru, ●●●●● necelou hodinu, jsem se dozvěděla, že jsem byla vybrána.

max. 2 body

13

13.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *zodpovědný*, který patří na první vynechané místo (***) ve výchozím textu.**

13.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *trvající*, který patří na druhé vynechané místo (●●●●●) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky i pravopisně správný.)

Řešení a zdůvodnění

13.1 tvar přídavného jména *zodpovědný* se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *pracovník*, které je ve výchozím textu užito v 2. pádě čísla jednotného → *zodpovědného*

13.2 tvar přídavného jména *trvající* se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *pohovor*, které je ve výchozím textu užito v 6. pádě čísla jednotného → *trvajícím*

3 body

14 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Právě v tomto zařízení má Britt-Marie pracovat. Jednoho lednového dne proto sedne do auta a dorazí do Borgu. Ve chvíli, kdy odbočuje na parkoviště, zaslechne z útrob vozu jakýsi zvuk.

B) Britt-Marie z něj vyděšeně vyskočí, protože logicky očekává, že auto vzplane. Ale nevzplane. Opodál se poklidně kutálí míč. Když balón zmizí za rohem budovy označené nápisem ŮM DĚTÍ A LÁDEŽE, ozve se zadunění.

C) Úplně nahoře stojí „jet do Borgu“. Tenhle bod si odškrtně. Další položka zní „vyzvednout klíče na poště“. Vytáhne mobil a poprvé v životě ho použije.

D) Borg je vesnice u silnice. To je vlastně to nejhezčí, co se o Borgu dá říct. Je tu zrušené fotbalové hřiště, zrušená škola, zrušená lékárna a zrušené potraviny. Funguje tady dům dětí a mládeže, ale to jen proto, že ho zrušit ještě nestihli.

E) Zdátky to zní, jako kdyby někdo nacpal do sušičky kamení. Není to sice příliš pravděpodobné, ale Britt-Marie už zažila leccos. Sedne si na lavičku a roztřeseně vyndá z kabelky seznam.

F) Stížena adekvátní panikou, Britt-Marie pustí spojku i brzdu. Auto zakašle, jako by se něčeho leklo, když se zrovna ládovalo popcornem. Po několika dramatických smycích na zledovatělém povrchu konečně s rachotem zastaví.

(F. Backman, *Tady byla Britt-Marie*, upraveno)

Řešení

14.1 – D); 14.2 – A); 14.3 – F); 14.4 – B); 14.5 – E); 14.6 – C)

D) Borg je vesnice u silnice. To je vlastně to nejhezčí, co se o Borgu dá říct. Je tu zrušené fotbalové hřiště, zrušená škola, zrušená lékárna a zrušené potraviny. Funguje tady dům dětí a mládeže, ale to jen proto, že ho zrušit ještě nestihli. **A)** Právě v tomto zařízení má Britt-Marie pracovat. Jednoho lednového dne proto sedne do auta a dorazí do Borgu. Ve chvíli, kdy odbočuje na parkoviště, zaslechne z útrob vozu jakýsi zvuk. **F)** Stížena adekvátní panikou, Britt-Marie pustí spojku i brzdu. Auto zakašle, jako by se něčeho leklo, když se zrovna ládovalo popcornem. Po několika dramatických smycích na zledovatělém povrchu konečně s rachotem zastaví. **B)** Britt-Marie z něj vyděšeně vyskočí, protože logicky očekává, že auto vzplane. Ale nevzplane. Opodál se poklidně kutálí míč. Když balón zmizí za rohem budovy označené nápisem **ÚM DĚTÍ A LÁDEŽE**, ozve se zadunění. **E)** Zdálo se, jako kdyby někdo nacpal do sušičky kamení. Není to sice příliš pravděpodobné, ale Britt-Marie už zažila leccos. Sedne si na lavičku a roztřeseně vyndá z kabelky seznam. **C)** Úplně nahoře stojí „jet do Borgu“. Tenhle bod si odškrtně. Další položka zní „vyzvednout klíče na poště“. Vytáhne mobil a poprvé v životě ho použije.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Tomáš se stará o místní kino Junior (mezi lidmi běžně **nazívané Junáč**). Když se blížilo sedmdesáté výročí založení kina, začal s přáteli připravovat výstavu o jeho historii. Rozhodl se, že návštěvníkům **spřístupní** také podkroví.

Během úklidu dlouho nevyužívaných půdních prostor našel mezi dřevěnými **trámi** jakousi filmovou pásku. Byla pokrytá nánosy prachu. Když ho smetl, objevil se nápis „V podzemí“. Tomáš uměl obsluhovat i starší promítací přístroje, proto si film ihned pustil. Byl přesvědčen, že uvidí nudné dobové záběry. To se ovšem velice mylil.

Snímek vyprávěl o spleti chodeb, které byly během druhé světové války vybudovány pod městem, a o skrytých pokladech. Některá **zmíněná** místa byla Tomášovi povědomá. Začal tedy pátrat na vlastní pěst a zanedlouho našel pod kinem tajnou místnost s cennými předměty. O jeho vzácném nález informovala všechna média v kraji. Tomáš se stal hrdinou, který významně obohatil kulturní dědictví rodného města.

max. 4 body

15 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

(Slova запиšte bezchybně, a to ve stejném tvaru, v němž jsou užita v textu. Podtržená slova jsou zapsána správně. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *nazývaný* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *nazývat*.
- Sloveso *zpřístupnit* je odvozeno od přídavného jména *přístupný* předponou *z-* (touto předponou se od podstatných nebo přídavných jmen tvoří slovesa s významem *učinit* nebo *stát se tím, co znamená slovo základové*).
- Podstatné jméno *trámy* se skloňuje podle vzoru *hrad* (mezi *trámy* jako *mezi hrady*).
- Přídavné jméno *zmíněný* je odvozeno příponou *-ý* od přičestí trpného *zmíněn* (tvar slovesa *zmínit*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

K výrobě ptačího krmítka budeme potřebovat: kokosový ořech, 5 provázků, nožík, pilku a vrtačku. Z ořechu nejprve vydlabeme dužinu a pak ho rozřízneme napůl. Vzniknou dvě takové misky. Po obvodu každé z nich vyvrtáme čtyři otvory. Poté vezmeme 4 provázky a misky pevně svážeme k sobě. Poslední provázek, pomocí něhož zavěsíme krmítko na strom, protáhneme pátým otvorem v horní misce. Krmení se bude sypat do dolní misky. Nakonec zkontrolujeme šířku mezery mezi okraji horní a dolní poloviny ořechu. Pokud bude menší než 5 cm, ptáci se do krmítka nedostanou.

1 bod

16 Které z následujících slovních hodnocení nejlépe odpovídá výchozímu textu?

- A) Snažil ses splnit zadaný úkol, tj. napsat popis pracovního postupu. Jednotlivé kroky na sebe logicky navazují, příště ale více promysli jazykové prostředky – v tomto typu textu není vhodné používat např. slovesa v 1. osobě čísla množného.
- B) Zadaný úkol, tj. napsat subjektivně zabarvený popis předmětu, jsi splnil. Jednotlivé informace jsou logicky řazeny, příště ale více promysli jazykové prostředky – v tomto typu textu není vhodné používat např. slovesa v 1. osobě čísla množného.
- ☒ C) Snažil ses splnit zadaný úkol, tj. napsat popis pracovního postupu. Vhodně jsi použil některé jazykové prostředky, např. slovesa v 1. osobě čísla množného. Příště ale více promysli popis jednotlivých kroků a jejich návaznost, protože v této oblasti tvůj text vykazuje nedostatky.
- D) Zadaný úkol, tj. napsat subjektivně zabarvený popis předmětu, jsi splnil. Vhodně jsi použil některé jazykové prostředky, např. slovesa v 1. osobě čísla množného. Příště ale více promysli popis předmětu a řazení jednotlivých informací, protože v této oblasti tvůj text vykazuje nedostatky.

Zdůvodnění

Výchozí text vykazuje znaky popisu pracovního postupu, konkrétně se zde popisuje výroba ptačího krmítka. Jazykové prostředky jsou užity v zásadě vhodně – pro tento typ textu je mj. charakteristické užití sloves v 1. osobě čísla množného, které mohou např. navodit dojem spolupráce. Popis jednotlivých kroků a jejich řazení však vykazuje nedostatky: např. autor textu uvádí, že nejprve se vydlabe dužina a teprve poté se kokos rozřízne napůl; zásadní informace týkající se šířky mezer mezi okraji dolní a horní poloviny ořechu je nelogicky uvedena až v závěru popisu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 17–22

TEXT 1

(1) Ozvalo se různé zaklepání. Když Thomas otevřel dveře svého pokoje, zjistil, že za nimi stojí jakýsi holohlavý muž. Byl ZACHMUŘENÝ – jeho nálada ***** se odrážela v každé vrásce jeho stárnoucího obličeje.

(2) To nečekané NARUŠENÍ zaběhnutého ranního rytmu Thomase zaskočilo. Neznámý položil na stůl podnos s jídlem a řekl: „Všechno to sněž, chlapče. Za půl hodiny – přesně v osm – se pro tebe stavím. A MIMOCHODEM, jsem doktor Leavitt.“

Doktor Leavitt se dostavil na čas. Došli s Thomasem k výtahu, nastoupili a Leavitt stiskl tlačítko patra, v němž chlapec ještě nikdy nebyl. Devátého patra. Vypadalo to tam jako v nemocnici – jako na **jednotce** intenzivní péče. Za skleněnou přepážkou zuřivě blikala světla monitorů, před každým pokojem stály zdravotnické přístroje.

„Můžete mi říct, co se bude dít?“ zeptal se Thomas.

„Ne,“ odpověděl Leavitt, „ale není se čeho bát.“

(3) Thomas měl na jazyku další otázku, ale polkl ji. Leavitt ho ZAVEDL dlouhou chodbou k jednomu z pokojů. Už se chystali vstoupit dovnitř, když vtom se **ticho** na chodbě prolomilo. Povýk způsobil kluk s obvázanou hlavou, jenž se vypoťoval z nedalekého pokoje. Podpíraly ho dvě sestry. Náhle **je** od sebe odstrčil a zamířil k Thomasovi.

„Minho, stůj!“

(4) Pacient ale neposlechl. Na obvaze mu vykvetla červená skvrnka a z jeho očí čísel strach. „Nechod' dovnitř,“ křičel Minho na Thomase, „dávají nám něco divného do hlavy! Strašně to bolí. Oni dělají ***** nic, ale je to banda prolhaných...“ Poslední slovo odumřelo Minhovi v ústech, když mu sestra cosi píchla do krku. Jeho tělo se svezlo na podlahu a za pár sekund zmizelo v pokoji.

Thomas se otočil k Leavittovi: „Co to bylo za kluka? A co se mu stalo?“

Doktorovo vystupování zůstalo obalené ledovým klidem: „Jeden pacient. Byla to jen reakce na anestezii. Není se čeho bát.“ Thomas už začínal mít na **tu** větu alergii.

(J. Dashner, Kód horečky, upraveno)

TEXT 2

Jakoby (jedno slovo) se píše tam, kde *by* není součástí slovesného tvaru, např. *řekl to jakoby z legrace, ale myslel to vážně.* **Jakoby** lze tedy použít ve větě s kterýmkoli slovesným tvarem, např. *řekl jsem / říkáme to jakoby z legrace.*

Jako by (dvě slova) se píše tam, kde *by* je součástí slovesného tvaru (jde výhradně o tvar 3. osoby podmiňovacího způsobu), např. *dělá, jako by nás neznal* (tj. *jako kdyby nás neznal*).

max. 2 body

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
17.1 Doktor Leavitt si nahlas opakoval jednu větu, aby se uklidnil během nečekaného rozruchu na chodbě.	☐	☒
17.2 Těsně před tím, než omdlel, se Minho chystal Thomasovi prozradit, co přesně mu v nemocnici vperovali do hlavy.	☐	☒
17.3 Pacient s obvázanou hlavou reagoval křikem na anestezii, která mu byla aplikována v přítomnosti doktora Leavitta.	☐	☒
17.4 K prvnímu setkání Thomase a doktora Leavitta došlo před 8. hodinou ranní, a to tentýž den, kdy byl Thomas poprvé v devátém patře.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

18

18.1 Z úseku podtrženého v první části TEXTU 1 vypište příslovečné určení místa.

18.2 Z úseku podtrženého v druhé části TEXTU 1 vypište přívlastek neshodný.

(Vypište pouze požadované větné členy, nikoli skladební dvojice. Pokud vypíšete skladební dvojici, např. přísudek + příslovečné určení, bude to považováno za chybu.)

Řešení

18.1 (za) nimi

18.2 monitorů

1 bod

19 Co patří na vynechaná místa (***) v TEXTU 1?**

(Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

- A) Na každé z těchto míst patří *jakoby*.
- B) Na každé z těchto míst patří *jako by*.
- C) Na místo z první části textu patří *jakoby*, na místo ze čtvrté části textu patří *jako by*.
- ☒ D) Na místo z první části textu patří *jako by*, na místo ze čtvrté části textu patří *jakoby*.

Zdůvodnění

Na vynechané místo z první části TEXTU 1 patří *jako by*: v tomto případě je totiž *by* součástí slovesného tvaru (*jeho nálada jako by se odrážela v každé vrásce jeho stárnoucího obličeje* – sloveso *odrážet se* je ve větě užito v 3. osobě podmiňovacího způsobu).

Na vynechané místo ze čtvrté části TEXTU 1 patří *jakoby*: v tomto případě totiž *by* není součástí slovesného tvaru (*oni dělají jakoby nic* – žádné sloveso ve větě není užito v 3. osobě podmiňovacího způsobu).

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o třetí části TEXTU 1 je pravdivé?

- A) V této části promlouvá jak v přímé, tak v nepřímé řeči Thomas.
- B) V této části promlouvá jak v přímé, tak v nepřímé řeči jiná postava než Thomas.
- C) V této části promlouvá v přímé řeči nejspíše někdo jiný než Thomas, další postava něco sděluje v nepřímé řeči.
- ☒ D) V této části promlouvá v přímé řeči nejspíše někdo jiný než Thomas, žádná z postav nic nesděluje v nepřímé řeči.

Zdůvodnění

Ve třetí části TEXTU 1 se nachází jediná přímá řeč (*Minho, stůj!*), adresovaná chlapci s obvázanou hlavou. Z textu vyplývá, že Thomas tohoto chlapce nezná (*Co to bylo za kluka?*), v posuzované přímé řeči tedy promlouvá někdo jiný, pravděpodobně jedna ze zdravotních sester. Žádná z postav v této části textu nic nesděluje v nepřímé řeči.

21 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež jsou v kontextu TEXTU 1 antonymy?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm zapsáno velkými písmeny.)

- ☒ A) zachmuřený – usměvavý
- ☐ B) narušení – normální
- ☐ C) mimochodem – záměrně
- ☐ D) zavedl – odvedl

Zdůvodnění

- Slovo *zachmuřený* je v TEXTU 1 užito ve významu *zamračený* → slova *zachmuřený* a *usměvavý* jsou v daném kontextu antonymy.
- Slovo *narušení* je v TEXTU 1 tvarem podstatného jména → slova *narušení* a *normální* nejsou v daném kontextu antonymy.
- Slovo *mimochodem* v TEXTU 1 uvádí vedlejší poznámku, není tedy užito ve významu *bez úmyslu, bezděčně* → slova *mimochodem* a *záměrně* nejsou v daném kontextu antonymy.
- Slovo *zavedl* je v TEXTU 1 užito ve významu *vedením někam dostat, odvést někam* → slova *zavedl* a *odvedl* jsou v daném kontextu synonymy, nikoli antonymy.

22 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

- ☐ A) Slovo „jednotce“ je v textu číslovka.
- ☐ B) Slovo „ticho“ je v textu příslovce.
- ☐ C) Slovo „je“ je v textu sloveso.
- ☒ D) Slovo „tu“ je v textu zájmeno.

Zdůvodnění

- Slovo *jednotka* je v TEXTU 1 užito ve významu *součást většího útvaru, celku* (tj. součást nemocnice), jde tedy o podstatné jméno.
- Slovo *ticho* je v TEXTU 1 tvarem podstatného jména (*ticho se prolomilo*).
- Slovo *je* je v TEXTU 1 tvarem zájmena *ona*, které odkazuje ke slovu *sestry*.
- Slovo *tu* je v TEXTU 1 tvarem zájmena *ta*, které rozvíjí slovo *větu*.

23 Ve kterém z následujících souvětí není správně zapsána interpunkce?

- ☒ A) Nikdy nevíte, kdy budete něčí pomoc, potřebovat zrovna vy.
- ☐ B) Spatříte-li člověka, který se nehýbe, okamžitě přivolejte pomoc.
- ☐ C) Ležící člověk, který se stlačení hrudníku nebrání, vaši pomoc potřebuje.
- ☐ D) Mějte na paměti, že poskytnout první pomoc není tak těžké, jak se možná zdá.

Zdůvodnění

Souvětí uvedené v možnosti A) se skládá z věty hlavní a věty vedlejší, které musí být od sebe odděleny čárkou. Infinitiv *potřebovat* je součástí přísudku (*budete potřebovat*), čárkou se tedy neodděluje.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 24–27

Téměř šedesátiletá Jill Priceová si dokáže snadno vybavit jakýkoli detail ze svého života. Zkuste se jí třeba zeptat na to, kdy potřetí řídila auto • Bez sebemenšího zaváhání odpoví: „V sobotu 10. ledna 1981.“ No není to fascinující •

Tato superschopnost ale není nijak záviděníhodná. Pohled na konkrétní datum totiž v Jill vyvolává stresující vzpomínky. V roce 2000 proto kontaktovala Jamese McGaugha, uznávaného lékaře, jenž lidskou paměť začal studovat již na počátku 50. let. Jill následně podstoupila nespočet testů a její vzpomínky byly například porovnávány se zápisky z deníků, které si vedla od roku 1980. Ukázalo se, že její schopnost pamatovat si události ze svého života je unikátní, nicméně v jiných oblastech byla její paměť průměrná. Večer si třeba nevybavila, co měli na sobě lékaři, s nimiž tentýž den dopoledne několik hodin hovořila, nebo si nezapamatovala sérii náhodných čísel.

V únoru 2006 McGaugh popsal Jillin případ v odborném časopise a její porucha dostala název hyperthymésie **alias** syndrom vynikající autobiografické paměti (zkratka HSAM). Hyperthymésie se na konci roku 2010 stala tématem jednoho dílu populárního amerického pořadu *60 Minutes*. Vysílání sledovalo téměř 19 milionů diváků a vzápětí McGaugh kontaktovalo cca 600 lidí domnívajících se, že trpí HSAM. Tento syndrom je ale velmi vzácný – do roku 2021 byl diagnostikován pouze u 62 jedinců.

(inspirováno článkem na www.theguardian.com)

max. 2 body

24 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
24.1 Pořad <i>60 Minutes</i> má od roku 2010 sledovanost skoro 19 milionů diváků.	☐	☒
24.2 Několikahodinové schůzky, při nichž lékaři testovali Jill Priceovou, probíhaly vždy dopoledne.	☐	☒
24.3 Cílem některých testů, které Jill Priceová podstoupila v letech 2000–2006, bylo zpochybnit věrohodnost jejích deníkových zápisků.	☐	☒
24.4 Od doby, kdy J. McGaugh začal studovat lidskou paměť, do doby, kdy tento lékař popsal v odborném časopise Jillin případ, uplynulo více než půlstoletí.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

25 Které z následujících tvrzení o dvou vynechaných místech (•) ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Na obě tato místa patří otazník.
- B) Na žádné z těchto míst nepatří otazník.
- C) Otazník patří pouze na konec souvětí.
- ☒ D) Otazník patří pouze na konec věty jednoduché.

Zdůvodnění

Na první vynechané místo ve výchozím textu patří tečka: za souvětím, v němž má tázací platnost jen věta vedlejší (tj. *kdy potřetí řídila auto*), se otazník nepíše.

Na druhé vynechané místo ve výchozím textu patří otazník: jde o řečnickou otázku, která má formu tázací věty.

26 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Slovo *alias* a výraz *cca* jsou ve výchozím textu vyznačeny tučně.)

- A) V daném kontextu je synonymem slova *alias* slovo *prý* a synonymem výrazu *cca* slovo *asi*.
- ☒ B) V daném kontextu je synonymem slova *alias* slovo *neboli* a synonymem výrazu *cca* slovo *asi*.
- C) V daném kontextu je synonymem slova *alias* slovo *prý* a synonymem výrazu *cca* slovo *včetně*.
- D) V daném kontextu je synonymem slova *alias* slovo *neboli* a synonymem výrazu *cca* slovo *včetně*.

Zdůvodnění

Slovo *alias* má význam *neboli* a spojuje dvě pojmenování, která označují totéž. Výraz *cca* je zkratkou slova *cirka*, které má význam *asi, přibližně, zhruba*.

27 Které z následujících tvrzení o přídavných jménech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Tato přídavná jména jsou v textu užita v různém pádě i v různém čísle.
- B) Tato přídavná jména jsou v textu užita ve stejném pádě i ve stejném čísle.
- ☒ C) Tato přídavná jména jsou v textu užita v různém pádě, ale ve stejném čísle.
- D) Tato přídavná jména jsou v textu užita ve stejném pádě, ale v různém čísle.

Zdůvodnění

Ve výchozím textu je slovo *stresující* užito ve 4. pádě čísla množného a slovo *náhodných* je užito v 2. pádě čísla množného.

28 Souvětí: Na režisérův nový film, jenž volně navazuje na příběh odehrávající se v Mimosvětě, *****.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (***) ve výše uvedeném souvětí, aby toto souvětí bylo gramaticky správné?**

- A) se na konci ledna vyrazí snad všichni fanoušci fantasy
- ☒ B) se koncem ledna chystají snad všichni fanoušci fantasy
- C) bude na konci ledna mít premiéru pro všechny fanoušky fantasy
- D) bude koncem ledna termínem premiéry pro všechny fanoušky fantasy

Zdůvodnění

V posuzovaném souvětí je vynechána 2. část věty hlavní, na vynechané místo tedy patří úsek, který správně navazuje na 1. část věty hlavní (VH: *Na režisérův nový film se koncem ledna chystají snad všichni fanoušci fantasy*).

29 Na vynechané místo (***) v českém ustáleném slovním spojení doplňte příslušné přídavné jméno v náležitém tvaru.**

Děda tátovi často říkával: „Hlavně neutrať všechno, co vyděláš. Mysli na ***** vrátka.“

Řešení

Mysli na **zadní** vrátka.

max. 4 body

30 Přiřadte k jednotlivým větným celkům (30.1–30.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Žádná možnost z nabídky A–F nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

30.1 Zbylo mu pětatřicet korun, takže ještě koupil mrkvu a větší cuketu.	_____
30.2 Tentokrát svým malým bratrancům pomoz s oběma úkoly z češtiny.	_____
30.3 Po třech letech, věnovaných studiu jejich dějin, se k nim chová jináč.	_____
30.4 Bohužel se už podruhé nestihl vyhnout těmdletěm podivným osobám.	_____
A) V tomto větném celku je užita nespisovná podoba podstatného jména.	
B) V tomto větném celku je užita nespisovná podoba přídavného jména.	
C) V tomto větném celku je užita nespisovná podoba zájmena.	
D) V tomto větném celku je užita nespisovná podoba číslovky.	
E) V tomto větném celku je užita nespisovná podoba slovesa.	
F) V tomto větném celku je užita nespisovná podoba příslovce.	

Řešení a zdůvodnění

- 30.1 **A)**
V souvětí je užita nespisovná podoba podstatného jména *mrkev*.
- 30.2 **E)**
Ve větě je užita nespisovná podoba slovesa *pomocť*.
- 30.3 **F)**
Ve větě je užita nespisovná podoba příslovce *jinak*.
- 30.4 **C)**
Ve větě je užita nespisovná podoba zájmena *tato*.